

**Giró, X. (2024). Contra la neutralitat. Un periodisme de pau i de lluita.
Edicions Pol·len, 327 p.**

Jordi Bonet i Martí

Universitat de Barcelona

<https://orcid.org/0000-0002-8863-3202>

jordi.bonet@ub.edu

Ressenya / Review

Contra la neutralitat. Un periodisme de pau i de lluita.

Received: 30/12/2024

Accepted: 31/12/2024

Published: 31/12/2024

Xavier Giró i Martí. Sant Cugat del Vallès: Edicions Pol·len, 2024, 327 p

Durant 33 anys, Xavier Giró Martí ha exercit el seu mestratge com a professor titular de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Al llarg d'aquest temps, Giró ha esdevingut un referent ètic, docent i professional per a diferents generacions de periodistes, que han après a desenvolupar un periodisme crític i reflexiu a les seves classes. En aquest sentit, la mirada de Giró es contraposa al periodisme efectista, que avui inunda moltes redaccions obsessionades amb el *clickbait*, al defensar la pràctica d'un ofici capaç de fer una anàlisi rigorosa dels conflictes polítics i socials, i alhora d'aportar propostes i solucions als problemes i injustícies que ens envolten.

Abans de ser professor universitari, Giró va exercir també de periodista, sent redactor en cap de política espanyola del Diari de Barcelona, cap d'informatius d'Antena 3 per a Catalunya i redactor en cap de la revista El Viejo Topo; per la qual cosa la seva aproximació no és només acadèmica, sinó que emergeix també de la seva experiència professional, combinant el saber fer amb el saber explicar i analitzar.

D'altra banda, una presentació de l'autor seria incompleta sense destacar el seu compromís social. Al llarg d'aquest anys Giró ha destacat pel fet d'acompanyar i estar al costat de diferents lluites socials, dos exemples d'aquest compromís son l'Observatori de la Cobertura de Conflictes (OCC), que va néixer l'any 2001 per fer un seguiment de les protestes contra el Banc Mundial a Barcelona i el grup de treball Periodisme per la pau del Col·legi de Periodistes de Catalunya. A més a més, ha estat autor de diferents informes i articles sobre l'aproximació dels mitjans al fenomen migratori, la igualtat de gènere als telenotícies i la cobertura dels mitjans de conflictes polítics, com la violència al Salvador o els feminicidis a Ciutat Juárez.

Amb la publicació *Contra la Neutralitat. Un periodisme de pau i de lluita*, aquelles persones que no vam ser alumnes seus, tenim l'oportunitat de conèixer de primera mà quin és el seu enfocament teoricopràctic sobre la teoria del periodisme, els mitjans. El llibre permet traslladar les aportacions de Giró a un públic més ampli, fent accessibles les seves reflexions més enllà de l'àmbit acadèmic. El que ha estat possible gràcies al treball realitzat pel periodista Sergi Picazo, que s'ha encarregat d'entrevistar l'autor a fi de construir col·laborativament els diferents capítols que formen l'obra i que pretenen reproduir el registre docent.

La tesi principal del llibre és una crítica a la idea que existeix un periodisme neutral o objectiu, ja que tota informació és, en essència, una construcció social que reflecteix uns interessos, valors i visions del món determinades. Per tant, la pretesa neutralitat del periodisme no només és un mite, sinó que sovint serveix per legitimar discursos dominants i reforçar el poder establert. Aquesta visió contrasta amb altres corrents dins la teoria del periodisme (Patterson, 2013; Meyer, 2002) que argumenten que un periodisme basat en procediments científics pot oferir un coneixement rigorós sense caure necessàriament en la instrumentalització ideològica. Ara bé, Giró no rebutja la necessitat d'un periodisme rigorós, sinó que subratlla que cap metodologia pot ser completament neutral en un context de desigualtats de poder

Per a Giró, no podem desvincular informació d'interpretació. Per aquest motiu, és necessari adoptar un periodisme conscient, capaç d'assumir la seva responsabilitat ètica i política, davant els conflictes socials, el que Giró anomena un periodisme de pau i de lluita (capaç de denunciar els abusos i discriminacions), però que sigui alhora creïble i eviti caure en el periodisme de pamflet.

El llibre s'estructura en 12 capítols que es poden agrupar en dos blocs principals: un primer enfocament teòric sobre la construcció social de la informació i dels discursos en els mitjans (capítols 1, 2, 3, 6, 7 i 8) i un segon bloc més pràctic sobre l'exercici professional del periodisme (capítols 4, 9, 10, 11 i 12), amb un epíleg de Sergi Picazo que enllaça amb la seva aplicabilitat actual. Cal destacar pel seu valor pedagògic, la inclusió d'esquemes conceptuals al llarg del llibre que serveixen per resumir conceptualment el fil argumental del capítol, tal i com faríem en una pissarra a l'aula.

Malgrat que no es tracta d'un llibre acadèmic a l'ús, ni per l'estil d'escriptura, en tant pretén reproduir més l'oralitat de la pràctica docent que l'encotillament de l'escriptura de *journal*, ni pel seu públic objectiu: els i les professionals del periodisme; el llibre conté rellevants aportacions a la

sociologia del conflicte i la sociologia de la comunicació, que justifiquen la seva ressenya a una revista de ciències socials.

Així doncs, el llibre aporta una teoria d'anàlisi del conflicte (capítols 1 i 2), basada en les anàlisis d'Entman (2009) i Lederach (2010). A més, desenvolupa un enfocament rigorós de l'Anàlisi Crítica del Discurs, seguint els treballs de Van Dijk (1997, 2008) i Fairclough (2000) i de la pragmàtica lingüística aplicada a l'anàlisi de les notícies periodístiques a partir de l'aplicació la teoria de la rellevància i de les màximes de Grice. Finalment, també ofereix una perspectiva sobre la teoria dels mitjans, en la línia del model de propaganda dels mitjans desenvolupat per Chomsky i Hermann (1988), que exposa de quina manera els grans mitjans s'alineen amb les elits econòmiques i polítiques, i la teoria de la ideologia de J. B. Thompson (1998), en què analitza com la ideologia es reproduïx a través de la comunicació i la cultura mediàtica, en tant els mitjans de comunicació tenen un paper actiu en la construcció de significats socials. Cadascuna d'aquestes temàtiques és analitzada amb rigor i il·lustrada amb diferents exemples de pràctiques periodístiques extremes de diferents mitjans.

Si alguna mancança podríem assenyalar en el conjunt de capítols que formen el llibre és l'absència d'una anàlisi més aprofundida de la transformació del periodisme com a conseqüència de la digitalització i el canvi de pautes de consum d'informació associada a l'aparició dels nous mitjans (Castells, 2009). Si bé a l'epíleg de Sergi Picazo s'apunten diferents elements associats a l'impacte de les TRIC (tecnologies de la relació, la informació i la comunicació) en el debat polític present, un major aprofundiment de l'impacte de la crisi del periodisme en la crisi dels sistemes democràtics actuals (Pickard, 2020) hagués suposat un bon complement a les tesis exposades en el llibre. Així mateix, un altre punt rellevant no abordat en el llibre és com el desenvolupament de la intel·ligència artificial i del periodisme automatitzat (Diakopoulos, 2019) està introduint nous reptes sobre la credibilitat i la verificació de la informació, ja que cada cop és més difícil distingir entre continguts generats per humans i continguts produïts per màquines. Tanmateix, aquestes absències no invaliden el valor del llibre, que continua suposant una contribució valuosa per a aquells qui volen repensar el paper del periodisme en les societats democràtiques. Tant per als acadèmics en sociologia de la comunicació com per als professionals de la informació, aquest llibre és una lectura imprescindible en un moment de profund canvi en els mitjans de comunicació.

Referències

Castells, M. (2009). *Comunicación y poder*. Alianza Editorial.

- Chomsky, N., & Herman, E. S. (1988). *Manufacturing consent: The political economy of the mass media*. Pantheon Books.
- Diakopoulos, N. (2019). *Automating the News: How Algorithms Are Rewriting the Media*. Harvard University Press.
- Entman, R. (2010). *Teoría de conflictos: hacia un nuevo paradigma*. Gedisa.
- Fairclough, N. (2000). *New Labour, New Language?* Routledge.
- Lederach, J. P. (2010). *Transformació de conflictes: petit manual d'ús*. Institut Català Internacional per la Pau.
- Meyer, P. (2002). *Precision journalism: A reporter's introduction to social science methods*. Rowman & Littlefield Publishers.
- Patterson, T. E. (2013). *Informing the news: The need for knowledge-based journalism*. Vintage Books.
- Pickard, V. (2020). *Democracy Without Journalism? Confronting the Misinformation Society*. Oxford University Press.
- Thompson, J. B. (1998). *Ideología y cultura moderna. Teoría crítica social en la era de comunicación de masas*. Universidad Autónoma Metropolitana.
- Van Dijk, T. A. (1997). *Racismo y análisis crítico de los medios*. Paidós.
- Van Dijk, T. A. (2008). *Ideología y discurso*. Ariel.

© del artículo, los/as autores/as

Este texto está protegido por una licencia Reconocimiento [Creative Commons 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Usted es libre de compartir —copiar y redistribuir el material en cualquier medio o formato— y adaptar el documento —remezclar, transformar y crear a partir del material— para cualquier propósito, incluso comercialmente, siempre que cumpla la condición de:

Atribución: Usted debe reconocer el crédito de una obra de manera adecuada, proporcionar un enlace a la licencia, e indicar si se han realizado cambios. Puede hacerlo en cualquier forma razonable, pero no de forma tal que sugiera que tiene el apoyo del licenciante o lo recibe por el uso que hace.

[Resumen de licencia](#) - [Texto completo de la licencia](#)